

## Nyupptäckt virus löser flera gåtor

Publicerad 13 oktober 2009 - 16:04

Uppdaterad 13 oktober 2009 - 17:02

**Ett nyupptäckt virus kan ligga bakom både prostatacancer och den mystiska sjukdomen kroniskt trötthetssyndrom, enligt amerikanska forskare. Rönen har utlöst en febril aktivitet bland annat här i Sverige. Ingen vet vad viruset gör, hur vanligt det är och hur det smittar.**

-Det här är det mest spännande sedan hivviruset upptäcktes. Det är någonting som vi kommer att få höra väldigt mycket om de närmaste åren, säger Jonas Blomberg, professor i klinisk virologi vid Uppsala universitet.

### Testet klart

Han och hans medhjälpare planerar nu en studie för att analysera förekomsten av viruset XMRV hos svenska patienter med prostatacancer och kroniskt trötthetssyndrom, även kallat myalgisk encefalomyelit (ME).

-Vi har redan testet klart, det är bara proverna som fattas, säger Jonas Blomberg.

### Radikalt olika

Bakgrunden är att amerikanska forskargrupper har hittat viruset i en fjärdedel av 200 analyserade aggressiva prostatatumörer jämfört med sex procent bland de friska kontrollerna (Pnas 090908), och hos 68 av 101 patienter med trötthetssyndrom jämfört med knappt fyra av hundra bland de friska kontrollpersonerna (Science 091008).

-När jag först såg det här visste jag inte vad jag skulle tro för det är ju två radikalt olika diagnoser, säger Jonas Blomberg.

### Inflammation?

Inflammation skulle kunna vara den gemensamma nämnaren. Viruset kanske får immunförsvaret att reagera på något vis som leder till sjukdom, men hur det i så fall går till är ännu en gåta.

Det nyupptäckta viruset XMRV (*xenotrophic murine leukemia-related virus*), är ett så kallat gammaretovirus. Det finns i arvsmassan hos möss. På något hittills okänt sätt verkar viruset ha tagit sig över från mus till människa - oklart när, men förmodligen relativt nyligen.

De senaste studierna antyder att fyra-sex procent av befolkningen i olika delar av USA är bärare, men även det är oklart och behöver belysas i kommande studier.

### Ifrågasatt diagnos

Att prostatacancer existerar ifrågasätter ingen, men diagnosen kroniskt trötthetssyndrom har varit ifrågasatt sedan 1800-talet.

Tillståndet kännetecknas av en påtaglig, ihållande trötthet som inte går över med sömn. Dessutom har patienterna ofta diffusa symtom som värk samt tecken på att immunförsvaret är påverkat och nedsatt. Patienterna slussas ofta runt mellan psykiatrik och den somatiska vården.

Hur många som är drabbade i Sverige är oklart, Försäkringskassans statistik över diagnoser som ger sjukpenning och sjukersättning är inte så detaljerad, men i hela världen tros 17 miljoner människor lida av tillståndet, skriver forskarna i Science.

### Diagnostiskt test

De nya rönen innebär att patienterna med kronisk trötthet förmodligen kan se fram emot ett diagnostiskt test i framtiden, givet att de amerikanska forskarnas resultat står sig i andra studier. Och om viruset konkret kan kopplas till sjukdomens uppkomst kanske den till och med skulle gå att behandla med effektiva läkemedel.

-Det här är verkligen ljuset i tunneln för ME-patienterna, säger Jonas Blomberg.

### Många frågor kvar

Men många frågor finns kvar att besvara. Till att börja med måste andra forskargrupper, som Blombergs, upprepa de amerikanska forskarnas resultat innan rönen kan tas för vetenskaplig sanning.

Och om viruset verkligen kan kopplas till sjukdom måste någon reda ut vad det gör i människokroppen, och varför vissa personer blir sjuka men inte andra. Är viruset direkt inblandat i sjukdomsuppkomsten eller råkar det bara finnas där som en följd av ett allmänt nedsatt immunförsvar?

### **Okänd smittväg**

Hur XMRV smittar är också okänt. De forskare som var först med upptäckten lutade åt sexuell överföring, kanske för att viruset har vissa likheter med hiv. Andra forskare tror mer på blodöverförd smitta.

-Hur uttalad är risken för blodbankerna? Måste vi överväga att testa blodet? säger Stuart Le Grice, avdelningschef vid amerikanska National Cancer Institute, till New York Times.

Han tillägger att det inte finns några tecken på att viruset sprids i befolkningen.

-Jag vill inte skrämma upp någon.

### **Kroniskt trötthetssyndrom**

Diagnosen kroniskt trötthetssyndrom kan ställas om patienten under minst sex månader har upplevt en oförklarlig trötthet som sänker livskvaliteten, och som inte beror på exempelvis depression eller hormonrubbling.

Dessutom ska minst fyra av följande symtom vara uppfyllda:

- \* Påtaglig försämring av korttidsminne eller koncentrationsförmåga.
- \* Återkommande halsont.
- \* Ömma lymfkörtlar på halsen eller i armhålor.
- \* Mild muskelvärk.
- \* Värk i flera leder.
- \* Huvudvärk av ny typ.
- \* Vaknar outsövd.
- \* Efter ansträngning sjukdomskänsla som varar mer än 24 timmar.

*Källa: Stressmottagningen (TT)*